

МАРГАРИТКИ

Год. I. Май — Юний Книжка V и VI

Мак Розин.

Из цикъла „Отломки“

Във шепот плах потрѣпват тъмните борики,
А през тях свенливо смее се луната
И тихи срамежливи звездите бледолики
Намигват си и трѣпнат плахо в небесата.

Аз бродя сам унил във глухата алея
В сѣрдцето ми прелитат рой след рой мечти
И блен след блен несетно отронват се за „нея“ . . .
. . . Далече във полето замислен бор стѣрчи.

Във шепот плах потрѣпват тъмните борики
Сред тях фонтан сребрив сѣдливо си шурти
И тихичко си шепнат сѣнните иглики
А нейде във полето замислен бор стѣрчи . . .

2.

В догарящи пурпури бледнеят небосклони
И гърче се ноша в неравен бой с денѣт
А нейде там в усой славея отрони
Кждрави мелодий и литна зад хлѣмѣт

От златните чертози под кѣрвави покрови
Слѣнцето показа усмихнат велѣр лик
И в трѣнните бодливи теменуги нови
Пѣпки тѣжно-сини разпукнаха за миг.

В догарящи пурпури бледнеят небосклони
И секаш че изгреват в мен пурпури други
И блен един в душа ми несетно се отрони
По две очи незнѣйни — сини теменуги.

3.

Безследно гаснат в' мрачината
По тебе мойте младени,
И спомен сал един в душата
Едва, едва мѣжди.

Ти в' утрото на мойта младост,
Вакханко дивна се яви,
И с смях погребѣ свидна радост
И — свидните мечти.

И в храма светѣл на душата
Навеки моя идеал,

Погребѣ ти без жал.

Безследно гаснат в' мрачината
 По тебе моите младени,
 И спомен сал един в' душата
 Едва, едва мжжди,

4.

Отлитат дните хвжковати
 И знам ще дойде пролетта
 Ще бликнат бленове крилати
 Ще грейнат хиляди слнца.

Но глух за мен ще е повика
 Че аз не чакам пролетта
 Че в мен е есен тжжнолика
 Че мойта пролет отлетя.

Аз знам че сявга се вестява
 След тжжна есен пролетта
 Но сал в живота не сменява
 Отново пролет-есента,

Веч чувства се живот да блика
 О иде, иде пролетта
 Но в мен е есен тжжнолика
 Но мойта пролет отлетя.

Маяк Розин

Песен в кабаре́то.

Из „сжнни мелодии“

—на прокжлнатите безумци.
като мен — Ав.

Навжн се стели ноц безбрежна
 Гаснее бавно слжнчев зрак
 Посред цигарев дим и вино
 Ноша ме тжмна свари пак.

О нищичко ме мен не радва
 Ще пия рекжл бих вжсен
 За туй че в този свят суетен
 Не ще постигна своя блен.

О чуй ме Нели дай с ската
 Удавил бих без капка жал
 На моя плах живот мечтата
 И моя светжл идеал.

И сред зажнжт на пжлни чаши
 Ела запей ми скржбно ти
 За най безпжтните години
 На твоите ржжни младени.

Но чуй: запей или махни се
О клета безлуднице в ноща
От днес нататък самѣи ази
Безпѣтен бродник вѣж света.

Маргаритки.

Той беше шеметен и благ и в орбитата на неговите стремления разстяха бели маргаритки.

Безбройни хубави очи, те гледаха небето, а слънцето пречупваше в тях хиляди светлини.

Дребни кристали ронеха по ранно утро дребните маргаритки.

Дребен дждж ли ги ороси и сладка грейка ли ги помилва, те свенливо свиваха венчета.

Всрѣд тях израстна той, всрѣд белите маргаритки на живота.

Разперил бели лебедови крила, той мжлчеше и очакваше нящо нечуто и незнайно.

Черен облак ли надвисне над тѣжната градина, вихър ли разклати нежни гранки на тѣжни дървеса, сърдцето му се пренася към небето и в скръбно молебствие изрича слова и шепне реч.

Но в едно утро маргаритките измряха. Покрити с бяла скреж, в скѣпа есенна одежда, безмжлвни и неми, те гледаха своя някогашен сѣраж.

От тогава той се скиташе самотен в скръбната градина, която приличаше на исполинска гробница, гдето почива толкова красота, блен и щение.

И в оранжерията на душата му израстнаха други маргаритки, които вихър не кѣса и слана не жари.

Безбройни дребни маргаритки израстнаха в неговата душа.

Тук вихѣра на живота и сланата на скръбта бушуват. Но вяхнат ли дребните маргаритки?

— Все по-високо и по-високо издигат сугарен стрѣж и нищо не смущава тяхното безгрижие.

Той затвори маргаритките в кабината на душата си.

Но никой не почука на неговите двери и никой не поизска да накичи косите си с знака на вярата и на невинността.

Те разтяха, а той тлееше.

— — — — —

В едно утро камбана вѣзвести за смѣрта на чудния градинар.

Прегърбени старци го отнесоха до вечното му жилище
и арфа не прозвуча над неговия гроб!

Паркът опусте, а в градината растяха само бурени и
сиви треви.

И всред това издъхнало величие една могила само спи-
раше погледа на минувача.

Една могила само гробът на градинаря.

Трифон Хубев

Незабравки.

И стало безпошадно ясно:
Жизнь прешумела и ушла . . .
А Блокъ.

Самичак бродях буйните ливади . . .

Из тревата извишили самотно челца тънкостволи цве-
тенца, а незабравките тихо полюлявани от лекия зефир, ми
плахо нашепваха за прежните дни . . .

. . . Беше ден, светал слънчев ден, когато ний със тебе
вжрвахме пияни до забрава низ буйната трева. Сатанинска
страст бушуваше в гърдите ми, а незабравките леко се по-
люшваха и шепнеха: тжй? . . тжй? . .

Слети един със други, упити до забрава вжрвахме ний
достигнали върха на блаженството.

Ах! този светал слънчев ден! Уви! но времето лети —
минава, замина си и ти, а аз останах сам самичек.

И днес, когато самичек бродя буйните ливади, пак са-
мотно извишили са челца тънкостволите цветенца, а неза-
бравките слабо полюлявани от тихия зефир ми нашепват
слова за прежни дни.

Ив. Н. Налбантски

Гошка Налбантски.

Из „книга на битието.“

Помниш ли онази нежност на туптящите сърдца
и онези чудни нощи сред затихналия град? —
сенки там безмълвно бродят и нерадостно шептят
за възкръснали легенди, за скръбта на две деца.

Колко радости поржси ти във моята душа,
колко нежности заключи в мойто пламнало сърце —
твоя глас бе вечна песен, сянка твоето лице,
а пак аз тогаз — способен и да градя и руша.

А сега — луната свети над пожнати поля
и посява във душата нови, призрачни скърби
и проплакват безутешно, безутешните вжрби
като есенни акорди по студените стъкла.

И почина твойта нежност и заглъхна всеки зов —
колко чудна е ноща на неразгаданите тжми; —
ние бродим безутешни — и печални и сами,
чужди на безбрежна радост и на всякаква любов . . .

Помниш ли онази нежност на блаженните деца?
там е толкова пустинно и безмълвие цари,
там уморени се сплитат полунощните зари,
и гигант със мощ заключи наште тихички сърдца . . .

Ив. Н. Налбантски

* * *

Спотирят неволи
Несретника клет
Погребал мечтите
Безрадостен клет
Заплакал в нерадост
Той скита в тжмата —
— О младост безумна,
И пжлна с тегла . . .

А тжжно са клоии
Джрвята пак свели
И тихо невнятно
Пристжпват неволи,
А той вслушва се — чува,
Шепот на близка тжга,
— О, младост безумна,
Где си сега?! . . .

Разбити мечти.

Бе пустуш в моята душа . . .

Ни хладний вятжр галеше сжрдцето, ни песента на слад-
копойния славей, ни аромата на безбройното много цветя,
които цжвтяха наоколо - ни прелестите на тая чудно хубава
местност, изпжстрена с шарките, с боите на неописуемата
хубост—донесоха: покой . . . радост . . . щастие.

Бе пустуш в моята душа . . .

И вгледал се далеко, аз виждах как шеметно се движе-
ха пред мен с вжлшебната омая недавна миналото . . . изжи-
вяното и несетно в мене се пробудиха - разплакаха кордите
на измжчената ми душа.

Аз плачех! . . .

Вжздишки, като безконечен пжт се нижеха из ноболе-
лите ми гжрди и аз плачех - страдах за нея . . . И при пжр-
вия проблесжк на нерадата мисжл, аз неволно си спомних
песента, която тжй джлго сам слушал да пее:

*С букет от тжжни хризантеми,
Ще дойдеш ли при мене ти,
Когат през есен кжсна — тжй отвени,
Ще капят жжлтите листи . . .*

И дойде есен! . . .

Сиви мъгли надвиснали над околните чукари убвиха с своята непрогледност опечаления град. Листата по дърветата бяха пожлтяли и заедно с погребалният химн, който им отпяха вятра те се отронваха . . . капеха . . . Те бяха иенужни сега и вятърът безжалостно ги отбрулваше и с злобна насмешка ги отвейваше далече . . . далече.

Бе кжсна вечер! . . .

Ситен джд ржмеше.

Наоколо глухо и пусто . . .

Никаква жива душа не се мярка. Сал тук, там в мрака, в тая тжмна нощ, проблясва светлинка от некой не добре закрит прозорец.

Кал! . . . хлжзгаво . . .

Но що ли от туй?! . . .

За мене няма пречка. Аз ще отида! . . . ще отида при нея . . . и в душата ми наново се разбудиха, затихналите звуци на тая скржбна песен: —

*С букет от тжжни хризантеми,
Ще дойдеш ли при мене ти —
Когат през есен кжсна — тжй отвени
Ще капят жжлтите листи . . .*

песен, която ме преследваше и с своят тжжен напав, разбудяваше — разплакваше претрадалата ми душа.

Стигнах! . . .

Между безбройното много кржстове, аз прочетох името

Трпки ме побиха! . . . Едри капки пот почнаха да се стелят по разтрепераното ми тяло и аз едва прекрачих и с разкжсана от скржб душа положих цветята, които несех свити на букет, върху убвения в черни траури гроб. И разплакан тжй прошепнах името на тая що нявга безумно сам обичал . . . И в тихият ромон на капящите листа, кат отзвук на моята тжга, аз долових пак скржбните звуци на тая тжжна песен:

*С букет от тъжни хризантеми,
Ще дойдеш ли при мене ти —
Когат през есен кжсна тжй отвени,
Ще капят жжжитите листи . . .*

Г. Русев.

Георги Цокос

БУРЯ.

И страшно е бурно, морето. Вжлните
се гонят и плискат, шумят
а татак рибарска там лодка в тжмите
подхвжрлят я с ярост и яд . . .

Далече в морето тя беше безкрайно
когато зли вихри завиха
и сякаш урагани сдухаха се тайно
и страшна беда и сториха

И вкупом сблжскаха я — силни
грамадни, страхотни вжлни —
рибарите мигом остана безсилни
гребяха с молящи очи.

Но сякаш до тая молитва тжй жарка
тях бясно засипа вода —
на джното лодката незнайна и малка
потжжна далеч от брега . . .

Поеми в проза

Фонтанжт нашепва песен за моите тегла.

И тихо я подемаат листата, треперящи над нежните цве-
тя и им я разправят. —

Дивната песен за моите тегла . . .

Славей рони минйорни трели, сякаш шепне дивните
слова на лебедова песен, слова на довжршено от ржката на
сждбата поема. Те звучат тихо и тайнствено-като тиха мо-
литва вжжйета кжм небесата на бяла пролетна нощ.

Как обайват словата на поемата, която рони славейт в
тихата вечер!

И тези дивни мелодии, тези минйорни мелодии, това са
- последните акорди на моята лебедова песен, на чудно ув-
лекателната и трогателна поема на моя живот . . .

Далеч всред полето се извиwa пжт —

2.

Той е трънлив и опржскан с кръв . . .

. . . И когато слънцето провере лъчи през златопурпурните драперии и замишва кротките цветя над нашия път прозвучава като далечен отзвук на минйорна камбана симфонията на тихичка радост. И кървавите капчици се превръщат на огнеискрящи диаманти, които мамят очите . . . И през тяхните отбляски се вижда чудна красивата страна на нов, приказен свят, където звучи симфонията на прекрасното - и скръбнострунна арфа рони звуци на свършения труден път. —

Далече сред полето вие се път . . .

И той е опржскан с кръв, през който се сжира страната на вечното щастие и тихата симфония . . .

Като през сжи се вие нашия път.

3.

И ний вжрвим, оборили глави, подели тиха песен за сжкрушени блянове.

А през изумрудни отблески се очертаваше нашия път, обял сжс лъчите на ново слънце, което вещае любов и поржсен от кръв на невидими страници, заминали нататък.

И звук на скръбнострунна арфа беше разлет из сините пространства край нашия път . . .

И ний вжрвим, оборили глави, които тегнат помамени от топлото слънце на родни планини.

Път извит сред приказни страни и подет през цял живот . . .

*Гошка Налбантски.**Г. Русев*

Из цикъла „Тъжни часове“.

На изток синна се зората
Небето свежо заруе —
Наново спомени душата,
Заплакаха във мен-дете . . .

* * *

И славей утрото посрещна,
И песен кръшна той запе,
Душата в болка безутешна
Заплака скръбно о, дете!

* * *

На изток синна се зората,
Небето свежо заруе
Акорда тъжен на душата,
Не чу ли ти, дете? . . .

2.

Надвисна малком нош безбрежна
Затихна всичко във ноца.
Татък нейде некой иде —
Някой, сякаш-тя!

* * *

И дълго в нощний мрак се взирам
И търся мен познатият лък,
Но нищо, нищо не съзирам.
Изчезна всичко за миг,

Джакондата.

(разказ.)

Вечер.

В нечетно число години вече как настъпват едно след друго четирите годишни времена: пролет, лято, есен и зима, и си отиват, за да се повърнат отново. Нечетно число години са се изминали вече откак художникът — велик майстор, и той някога борец с контурите на злото, а сега роб на блянове могъщи, подтласкван, цел предаден от сърдце и душа на гордото изкуство, работеше с четка в ръка върху желто-розов плат над любимите си профили, а сякаш са се изминали векове преживяни в потреси и вжделения над себеобладаниято — контраст над блуждающе оторизиране: блян в блян, душа в душа, миг в миг, — вълшебни игриви наброски, вапсани с кръв.

Уви, как бавно се извървяват дните, колчем любовта дълбоко е врязала ноктите си в туптящото му сърдце, гдето личка го, притиска го нежно и пак го отпусне под влиянието на импулсивното равномерно биене на обтегнатите сардечни струни . . .

Ето вече измина се и паметната дата в която ехото на мъжвата се носеше из уста в уста на малко и голямо последствията от борба с инстинкта. Развълнувания дух, под напрежение на слово-излиянието се отмори, формира и уталожи, отдаден на почивка в тъмната забора на миналото.

Множеството що вземаше участие в борбата беше прогонено, угасна и последния зрак, последната свята струя що проблясваше всред тъмния фонд в полето на борбата. Бесния вой, що се носеше на вълни в неизмеримото празно пространство в летния хубав ден — последните слънчеви лъчи, се сляха с тъмнината на мрачната нощ и покриха с непрогледен плащ вечния град . . .

Мрак царуваше навред.

Небето е покрито с мрачни непрогледни облаци, които подтласквани от вятъра, се носеха бързо от запад към изток и обратно, сякаш люлени в люлката на природния властелин, сеизмографа на движещия се лабиринт над природния мир. Облаците се сбиваха в една обща безкрайно голяма тъмна маса, която надвесена над земята, предаваше на вечния град изглед на някакво грамадно чудовище, що налита, за да погълне в широко разтворената си голяма уста, цялата вселена.

Застанал, великият майстор, пред прозореца гледащ на юг, отправяше погледа си в далечината где едвам се синееха небесата, вслушан в шумолението на листата що се откъсваха от дърветата - капеха.

Беше есен . . .

Дърветата се оголваха и хвърляха одеждите си под натиска на парливата слана. В душата се стелеше все още нерадост пред новите нерадостни дни. Теготата надвиснала отвред се съжтезаваше с мимолетния подем, над изминалите дни, изживяни и отлетяли може би завинаги. Великият майстор се бе унесъл той продължаваше да се взира в далечината и рой мисли шеметно се носяха в главата му, сърдцето му неспокойно биеше, а в душата му несетно някакъв кошмар го душеше - нещо го тласкаше навън и той без да му мисли много зграбчи набързо шапката си и излезе. Вън пусто и глухо. Небето е покрито с тъмнопепелява мантия, отпуснала своите краища близо до земята, задущаща всичко околоръжст. Тъмнопепеляв фонд, напъстрен с черни микроскопични точки и едва долавяни от погледа, чертаеха в него тъмно сини линии що привличаха още отдалеч зоркия глед на наблюдателя. Тъмнопепеляв фонд, напъстрен с черни микроскопични точки, прошарен тук-там с тъмносини линии - всичко това чертаеше в душата на самотника необятно пространство, сред огнен небосклон лелеян в въображението - да полети към дивен безпределен покой в бъдещето..

С оборена глава присгъпяше бавно великият майстор и нещо тежко притискаше душата му. Той вървеше низ една тясна и крива улица, в дното на която съзря малка врата отстояща в лево на него, ниска, прехлупена и почти потънала в земята. Цял обзет от захлас, той стоеше прав пред нея, а в умът му се въртяха различни картини: щитовете се издигаха един след друг . . . Мечовете блещяха под нададен звън... А как жестоко пронизваха те сърдцето? — Реки кръв се проливаха - плач и сълзи, горчиви сълзи в сърцераздиращия предсмъртен стон . . . Воин срещу воин бяха и с ярост

се биеха, телата им се стеляха по потжналата в локви кржв - земя.

Той се спусна.

Като че пробуден от тежък сън, великият майстор се огледа наоколо, бутна низката врата с ръка, която се откряна с шум и влезе вътре. Застанал пред друга малка врата той стоеше в недоумение и кат че мислеше нящо. Ще влезе вътре, си каза той, и отвори и тая врата и пред очите му се откри, едва доловящ се в вечерната дрезгавица желторозов плат, прикачен на стената нашарен с черни сянки. Слаблъж се пронизваше през отворения насреща прозорец и галеше нежно високо дигнатото широко чело на великият майстор.

Той престъпи напред драсна клечка кибрит и запали малката закачена на стената лампичка. Пред желторозовия плаг неподвижно стоеше кржгла маса с наслагани набрежно върху ѝ блюда пълни с някаква течност. Зениците на очите се вливаха в напжстрените сянки върху плата. Очите му се напържаха до изпжкналост. С изопнати напред, хоризонтално разперени двете ръце пред очите на великият майстор се откри цял профила на Джакондата, готов сякаш да извика с гръмовен глас - на изблик от накупяла в гърдите мъст и да тласне с все сила твореца си.

Позамисли се за миг художника, постоя няколко време неподвижен, па пристъпи напред към масата грабна четката и я натопа в едно от блюдата, готов да шара пак по черните сянки, ала нящо сякаш зграбчи в шепата, сърдцето на великият майстор и го притисна здраво. Той почувства болки и отстъпи назад: „И ти ли? И ти ли дете мое, рожба на цял живот роптаеш, среща ми? И тебе ли подяжда нящо сърдцето? . . . Потрай! Потрай дете мое още малко - аз скоро ще те свърша и тогаз стори с мене това що желаеш!“ изтржгна се из гърдите му болезнения стон.

Гласът на великият майстор се сле с безмълвието, гробното ненарушимо мълчание на тихата нощ. Някакъв странен, нечуван до сега ропот се доляваше в душата на великият майстор, който всецяло бе обзет от нечия мощ, която го измжчваше, турмозеше - обезверяваше. И ето отново странната мисъл обхвана умът му, и нейния странен шепот разтърсваше изцяло душата му.

Нешастици си ти на своето време, борец с контурите на злото, сега мрак прикрива очите ти. Ти сега незнаеш дали слънчевия зрак угасна - дали луната се изличи от небето,

дали твоето зрение е отнето, джли умжт си изгуби или пжк те приспива шеметно сжнжт. Пред теб и зад теб покварата притиска и сковва всичко. Пред теб и след теб, един след друг се нжжат мжртавци е, паднали в борба за роден край. И ти мжлчиш! . . . Где е твоята нжвгашна разпаленост? Где са ония огнени слова що чуваха от теб борците? Ти мжлчиш! . . . О, угаснала енергия! О, разбити мечти! . . . И не огнено слова джржиш днес що палеше борчески души, а четка накована в нящо; готов да шариш сжнките на безчувствените си профили. Ти сляп си веч - не виждаш нуждите човешки и сжлзите на околните братя - сжлзи горчиви що вечно проливат. И ти мислиш че живееш? . . . Живота ти е в другй мир ти мжртвите изкаш да пробудиш . . . Огжн буен от разтлеялата жар се издигна и обсеби гжрдите на великият майстор. Сжрдцето се кжпеше сякаш в вряла вода - превиваше се от болка, краката му се люлееха. На очите тжмнееше. Нящо свржхестествено го тласкаше напред, и той стиснал здраво юмруци се нахвжря, вжрху профила на Джакондата, готов да го разкжса. Но нему му се стори нящо! . . . Кат че главата на Джакондата се размжрда - поклати и той чу пак нечий глас да му говори: — Не! Само това неще ти се удаде. Ти не си в сжстояние да унищожиш рожбата на своите мечти, защото й сам ти си един мжртвец сред мжртавците. . .

Великият майстор изохка. Той кат наранен лжв се залюле, изгуби равновесие и се загромоляса на голите джски изджхващ с пяна на устага.

Даня Лилева — Лунгароса.

Июлиан и Мариана.

На другаря Н. Даскалов.

Цял живот за мен сжнцето не грж. Една вжлшебница в царството на своите сжнища не ме сжнува. В градината на моята душа увехваха лилийте — й нарцисите прецжвяха. В забвението дреме вече колесницата на живота, дремят четири сковани джски, обковани с черен плащ, дреме моето легло. В низините на тжмната лаборатория на страданието умира собствената ми камбана. Пред дверите на мойт храм стоят неколцина, до тях замислена стои и една жена. Стои Мариана. Стоят и двама беловласи старци. Единия е нощния пазач на парка на кржстовете, а втория е стария гробар. Всички замислени ги виждам да мжлчат. Вратите на храмжт са отворени пр-д иконостаса, дремят догоряващите свещи. Цжрков-

ната естрада е пуста устните ми са намазани с отрова—Как ще целуна кржста? . . . Ах, как ме е страх, шепнеше човекът на каменния град.

Отколе той живееше в него. Живееше с споменът на своето битие.

Июлиан, така бе неговото име, така го наричаха.

Веднаж той напусна своя каменен град и отиде в близкия старинен, отиде като победител, а се завърна като победен.

Това бе, в надвечерието на един хубав майски ден. Преди да тръгне, той лирата на своята душа настрои, след това наметна на рамене си широка перелина. Майка си, която в легло бе, по устните целуна, а татка — си по ръка. Той искаше да им каже нещо мило, с топлота, сжс синовна любов, но сжлзни станаха учите му, и млжкна — онемя. Целувката трепна по устните на майката и тя се пробуди.

—Сине, накжде, кжде така кжсно ще отиваш? Не знаеш ли, че прокобна и тжмна е тая нощ, че зли духове се скитат, много зли? . . .

—Не майко, при кулата своя ще отида, че сама е Мариана, сама саменичка.

—От два дни Мариана не сжм виждал, пжк и хабер ми е пратила, че момци тая вечер ще идват да я искат, момци годежници — и ще я дадат майко, така волята на бащата решила.

—Без Мариана немога, немога майко . . .

—Ах синко, послушай майка си. Не е ти прилика. За тебе има друга, — Теодора, по-хубава от Мариана, по-хубава и богата.

—Не майко. Как ще да Теодора взема, Теодора комшийка, кога Теодор Теодора люби — не бива майко, не може . . . А Мариана ме чака, Мариана хубавица. Не сжм ли закжснел, не сж ли ме годежници изпроварили и Мариана отвели? Че какво ще утре стане, утре, кога всичките чуят, че Мариана за друг се престанала, на други дали? . . .

—Ах синко, зла орисница те мами, Мариана е хубавица но чуй, изслушай ме, що за нея ще ти разкажа.

—Това бе отколе. Кога Мариана в пелени бе, майка ѝ я на кржстопжт хвжрли, на кржстопжт преди да се бе сжмнало, че пржв от кжщи излезе болнав Собеид по обичай нему се падна. Но легна Собеид на постеля и кога Мариана на шест години стана, Собеид почина, от тогава Мариана жива е но не мй хересва, Мариана ден из ден линее — Мариана вехне. Чува ли Июлиане? . . .

—Ах майко, и ти ли?...

—Как лошо звучат думите ти... Майко! и като се про-сжлзиха очите му той излезе.

Ноща бе тъмна Июлиан с наведена глава крачеше към кулата на Мариана, а в къщи майката остана с своя старец, молящи се с сжлзни очи пред дремещето до забрава кандило и дървен иконостас.

Всичко наоколо бе тихо. В сладка дрямка почиваше градът. Угаснали беха огнищата. — Ни искрица, ни пламък в кулата висока светеше още.

Пред портите на Мариана стояха момци юначаги, на страна от тях стоеше замислен и Июлиан, едни пееха:—„Мариана хубавице, отвори си голямите порти, че водим с нас си младоженеца“, други се провикваха — че водим сжлзнето на нашата земя, най-младия между нас, най-хубавия. — А Июлиан мжлчеше сякаш беше онемял. На кулата своя излезе Мариана, а долу всички се умжлчаха.

—Влезте мои добри гости, Мариана ви кани, Мариана хубавица, така започна Мариана, като песен за момците за-реди.

На най-младия, на най-хубавия между вас целувката си пжрва давам, от гжрди ми. китка нему позволявам да си вземе и като дигна десницата си тя хвжрли шепа цветя ни момците.

Мариана от кулата слезе и при момците отиде. А Июлиан забравен стоеше, забравен, вкаменен.

Та нима Мариана ме забрави вече и не ме обича? Ах Мариана, провикна се Июлиан, човекът на камения град.

Пред портите твои Июлиан стои, стои вкаменен — и не вдигаш погледа си пламен, не погледнаха ме очите на ноща.

—Мариана! Аз си отивам. Сждбата моя е определена,—определен е мойт пжт.

—Но закрий си лицето преди да навлезеш в светилището на тая чужда земя кждето дремят четири стени, на едната е закована с гвоздей решетка, през която през определено часове сжлнчевите лжчи проникват. На втората окачено едно огледало — покрито с креп — на третата иконостас и кандило, а на последната срещу огледалото много скелети —закрий го.

—За да не се оплашиш за да не видиш в лицето си смжрта...

—Аз няма да те прокжлна. Но пази се, защото не знаеш коя сцена ще гледа луната и звездите.

—Мариана, Мариана ... Не виждаш ли всичките носят в ръцете си восжъчници, секаш на смъртник дошли, не чувташ ли миризжт и благоуханията на тамяна?

И като сграбчи, повлеклата се до земята перелина—отмина мжлчелив някжде далеч без да го чуе някой, без някой да вжрви по стржмния пжт кжм провала.

* * *

На другия ден бе празник, камбаната на стариния град се разнесе.

От кжщите заизлизаха жени. Нящо неразбрано мжрмореха. Пред старинната схлупена цжрквица разговаряха други. „Какво ли се е случило? питаха трети. Но дойде пладне и из града се разнесе, че Мариана други му са дали, че снощи годежници в кжщи й били. А за Июлиан незнайт где е. Клет Июлиан. Цжрковната камбана не мжкна. Такова чудо никогане е било! говориха старите. А и в цжрквата още служеха.

Но ето че от дворите на Мариана заизлизаха момци, момци юначаги след тях вжрвеше Мариана под ржка с младенец на граджт непознат. Кжм цжрква отиваха, че там ги чака причастие чака ги благословия. Не прекрачили прагжт още, ето че задава се майката на Июлиан и пита: кажете ми вие, момци юначаги, Июлиан наш не сте ли виждали?—Не стара бабо. От снощи Июлиан не сме виждали и ние се чудим, где може да бжде.

Мариана в храма влезе, но след нея никой не последва. Сама Мариана с младоженеца свой стоеше пред олтаря, че мжчно стана на Мариана, мжчно. Пред очите и клет Июлиан се мярка...

—Июлиане, Июлиане изписка Мариана, — где си? че хвжрли китки и забрадка нова от глава си и хукна да бяга, да бяга като луда.

—Мариана, чедо мое, какво правиш, сжжали се,—викаше майката на Мариана.

Но Мариана храмжт вече бе напуснала.

Пред портите на Мариана прострен труп бе — над него майка лудо пискаше Июлиан — клет Июлиан.

Теодор Симеонов

Легендата за кжрвавите скали.

Един град тжй мжлчаливо пазил с векове безброй тайни, стои в пазвите на гиганските скали, които се смеят при заник слжнце и плачат при изгрев. Смеящи се скали! Кой би могжл да разбере всичко това? ... Защо вечер се смеят

а сутрин плачат? . . . Тайна . . . винаги и навсякжде тайна. Припадне ли здрач, стихне ли всичко, шумящата река започва да расправя своите скърби на сжливия град.

Безброй млади брези се редят между реката и шосето, което води право в сърдцето на бжлкана. Те мжлком слушат песните на стотина славеи свреле се тук-там из тяхните клонки. Много галени дни минаха в тоя хубав венец от брези, който кичи челота на приказния град. Неца много чух да се разправят с шепот: за нечовешките отношения на турци и бжлгари, за великия борец на свободата, чийто име всички с почит повтарят. И най-после за разни любовни истории на змейве с хубави бжлгарки, които стоят дене затворени и никога не излизат на показ. Всичко това се повтаря боязливо от старите и подема от младите.

Бях юноша, много време мина от тогава, аз припках заедно с весели другари, по красивите околности на чудноватия приказен град, и чух от по-възрастните разни странни названия:— „Крали Марковия калпак“, „Кжрвавите скали“ и много други. Често пжти след това аз джлго мислех от кжде са добили тия странни имена. И чух много странни легенди които ме очудваха. Една легенда казва, че някога Крали Марко често минавал тук, и обичал да сяда на една от тия големи скали, лежаща край реката, и да си мие краката в бистрата шумоляща вода. Тжй веднаж той си оставил калпака на тая скала, който като забравен от вековете страж, пази този приказен град. Друга една легенда чух, от която косите ми настржхваха, легендата за „Кжрвавите скали“. Разказа ми я една престаряла баба с боязлив шепот и израз на ужас . . .

Било много отдавна, през времето когато вжрлували турските спахий и еничери. В тихия тоя град живеела красива бжлгарка, с чудни златисти коси на русалка, и очи на метличина. Много погледи горяли по нея но тя никому не отдала сребристото си сърдце. Но ето че една вечер тя видяла красив момжк с черни кждравй коси и очи черни на индуски жрец. Видяла тя красивия момжк и огнени желания трепнали в младото й сърдце, и пожелала го тя . . . Видял и той хубавицата с златистите руси коси и сините очи на ведрото небе и безумно се влюбил в нея . . .

През ранний утрини, те излизали да дишат свежия утринен вжздух напоен с аромата на безброй цветя, и веселото чуруликане на хиляди птички, а вечер изпращали умилини привети на залязващото кжрваво-червено слжнце.

През една ранна майска утрйн, двамата влюбени били излезли да посрешнат хубавото животворяще майско слжнце, което страстно целувало девствената земя, и чийто целувки

обръждали на пара сребристата роса, и да послушат сладката песен на славей. Слнцето било вече се усмихнало на високите върхове, и се канело да надзърне из долините, когато двамата влюбени срещнали турски спахия, язещ на игрив вран кон. Спахията видял красивата бългarka . . . Сатанински желания пламнали в необузданата му душа, и пожелава той да я похити. Двойката видяла тоя турчин, лоши предчувствия смутили засмянните им души. Те се отклонили от пътя си и се запътили към близката скала, уж да погледат майския накит на близката под скалата ливада, за да избягнат погледите на тоя турчин. Но той им пресякал пътя и се спуснал да грабне младата девица от ръцете на нейния любим. Последния обаче ударил силно мръсния турчин, който се силно разгневил и извадил остър ятаган съсякал младата влюбена двойка, която предпочела да умре но да не се раздели. Тяхната кръв проляна по скалите, времето не можало да заличи, напомня за жестокото убийство на двамата влюбени. Тия червен петна дали и името на скалите „Кървави“.

Ранобудни пътници и днес още разказват, че там в ранни зори идвали две непознати птички, пеяли тъжни песни жалейки двамата млади тжй рано загинали от злодейска ръка.

Ив. Петров,

Мжлчание.

Кой не познава мжлчанието, черното мжлчание на ноща? Така мжлчи душата ми и болезнено се гърчи.

Сладкия мирис на пролетта не помилва нейната немощ и като несретница броди в мжлчанието — в черното мжлчание на ноща!

Високи тополи се вишат край пътищата, по които вървя и пътеките, по които завивам.

В тех пее хор от пъстри синигери. В безгрижие те посрещат зората, така както някога я посрещах и аз.

Хор от дребни птички пее песента на моето развенчано шастие и псалона на мойта повяхнала душа.

И тя се тули в своето порутено жилище — скелета на чужденеца.

Скелет съм аз и чужденец между своите.

Дошел от студения лжх на древността и пребродил много бродове на много реки. Преминал планините и сините канари на скръбта. Окъпан в своята собствена кръв и увит с струните на всички мелодии.

Аз плача с сълзите на другите, а моето стенание покрива мълчанието. Моята скръб притуля ноща.

В тъмнина живея аз, но не съм демон. Тъмен обитател съм на ноща, но не съм хищник.

Аз съм-по страшен от хищника и по-кротък от херувим, защото в мълчание прекарвам дните си и в стенание — нощите си.

Всред тъжните трепетлики на живота, аз пълзя като кълпина, защото моето отечество е земята, а нейния път е небето.

И душата ми мълчи като арфа, на която никой не е слагал нежни пръсти. В нея са заглъхнали всички акорди и замлъкнал е нейния окървавен стих. Почупени са скрижалите, на които бе издълбан великият закон за *Любовта* а безлюбов арфата е излишна мебел в всяко жилище . . .

Да би имала пръсти, тя би запела най-високите ноти скръбната мелодия на мировото страдание и след това би се разсипала на безбройни късове.

Да би имала пръсти!

Но никой не помилва косите ми и никой не засегна кордите на душата ми.

Тя би запела химната за човека!

Светкавици биха кръжтосали небето и буря би извила страшен вой.

Да би имала пръсти!

Сега тя е разкъсана и наранена.

А раните на душата ми са по тежки от раните на плътта.

Като прокажен се ваям в пепелта и крепкото юлско слънце жари тялото ми и разяжда червените язви.

Колко ме боли душата и колко мълчи сърцето ми, мое-то бедно сърце, в което кипи алена кръв.

В него умира всяка ненавист и потъва всяка човешка неправда. В него се дави всяко пжклено начинание и загива стремлението към лоши замисли.

СЪРЦЕ и ДУША.

Внесете двата безсмъртни полюса, всред които дреме мълчанието.

Неми, безмълвни ритори, вие никога не разменихте реч и никога не казахте слова!

А какви думи знаете и колко прелестни куплети!

Но вие не нарушихте снхт на вечното мълчание и не смутихте тишината на ноща.

Драгоцености сте вие, що красехте венеца на човека от Голгота.

Два рубина, които греят в ноща и с ослепителния си блясък разрушават зрението на всички любопитни погледи!

Греят те всред шумът и безпирните хорове на земята. Те мълчат, но са по скъпи от живота на всеки човек и по-ценни от всичко земно.

Те греят редом с звездите и сжединяват земята с небето.

Мълчанието е техното черно покривало и безмълвното-тяхната плащаница.

Одежди увити в черен креп!

Чрез тех мълчанието блести, мълвата заглъхва и езика остава само дребен орган за пища и пение.

Мълчанието говори.

Г. Хубев.

Търсейки щастие.

(продължение от кн. 3-4)

Ню-Йорк, това ирланско чудовище, което поглъща всяка година стотина пришелци; което приемаше здрави организми но с празни кесий а повръщаше изпити лица с спестен пари за да се поминават в родината си: то като че ли притежаваше една голема магнитна сила. Тая сила привличаше още един кжс желязо—живот—Виктор.

И ето го той вече стъпва на гибелния, може би за него бряг. Слезъл вече на брежът той се стресна. Кжде отиваше той? Какво да прави сега? Бжрзо преминаха сега през ума му романните герои. На тех се случваше нещо което ги олесняваше в най-критическия момент. Защо тогава се не случи и с него нещо? И той като че ли чакаше нещо извънредно тржгна да се разхожда по пристанището. Изминаха двадесет минути и нищо още не му се случваше. Тогава той тури в ход разсждака си, понеже разбра че само сжс здрава мисъл ще може да излезе от трудното си положение. Най-сетне той намисли. Попита за книжарница и се отпрати за нея. От нея си купи най-потребната за чужденец книга „Ню-Йорк“ в джеб, и заедно с плана за улиците в града. В тази книга имаше всичко каквото му потребва, като захващаше с хотели, ресторанти, паркове и свжршва с бюра за търсене на работа. А с планжт в ржка можеше да утиде кждето иска без да го е страх че ще се забжрка.

Сега вече малко по спокоен влезе в едно бюро дето му показаха где може да наеме стая. Стаята която не бе доста хигиенична, но загова пжк беше на седмия етаж на зданието. След като я уреди, той си взе книгата и плана и излезе из града. Той ходи из улиците без да държи сметка колко е изминало, чуди се на четиринадесет-петнадесет етажните здания докато се умори. Сега планът му потребва, разгърна го и намери в коя е улица и видя че на края на улицата имаше парк. И той тръгна за в парка да си почине. Там той по плесжка на падащите води почна да обмисля здраво как да изкарва прехраната си. Книгата посочваше работа в много фабрики, но нито една от тях не беше за него.

За тях се искаше плещест работник, който да може да понася и разваления въздух и прекалената дванадесет часова работа. Посочваше се работа в разни банки, но и те не беха за него понеже не знаеше много добре езика и му беше нужно препоръчително. А служби като камериер, лакей, шафйор, той отхвърли като унижителни.

И така нема за мен тук подходяща работа — каза си с въздишка Виктор. Щастие защо не помагаш на мен, както си помагало на всички герой на романи. Нима аз не съм кат тях, и аз напустнах родина и тръгнах да те търся; и аз страдам, и аз преминах толкова пречки. Сега когато имам най-голема нужда от теб, когато изкам да изпитам що е живота: сега ме ти оставаш! Или ти искаш да кажеш: „Потруди се сам да започнеш и аз ще довърша“.

И дълго още щеше да разсждава той, ако фабриките го не предупредиха че е време за обед. И Виктор отиде да обядва в една работническа гостилница понеже искаше парите да му стигнат за по-дълго време. След като се наобядва той излезе да разпитва за работа. Наблюдателните американци още преди да заговори познаваха го че е чужденец и му искаха разни свидетелства, които той разбира се нямаше.

Несполуката тоя ден не го отчая и той продължаваше да разпитва подред цела седмица. А един ден съвсем смален вече, Виктор замисли за завръщане в родината си.

И ето един ден той се скиташе из улиците търсейки някоя случайна работа че да се снабди с малко пари та да се завърне.

Но и тук не можа да го огрее. И той изгубил всякаква надежда оплакваше дните си които е употребил за четене на романи, тези романи които го докараха до това положение.

Така вжрвейки несжзнателно Виктор смжтно чу вика на един весникопродавец. Но тоя вик като че ли го сжбуди и той изведнаж се затече при него и си купи вестници.

Разгжрна един вестник и започна да чете обявленията.

На едно обявление, което привлече вниманието му, беше напечатено с едри букви "Опасни експедиции".

Виктор го прочете на бжрзо един пжт, после още един пжт по бавно. Сжобщаваше се че се предприема една джлга експедиция но придружена е опасности, та затова добре ще се заплати на този който с риск за живота си се реши да я придружава.

А като че ли аз вече намерих разковничето — каза си с облекчение Виктор. А сега пак започнах да вярвам за щастieto и аз предчувствам че от днес нататжк все ще ми помага. Но, едно нещо ме очудва, защо сж нарекли експедицията така? Че нали и най-обикновенната случка може да бжде опасна.

Човек е изложен всеки миг на опасност. А какво било че там опасностите ще изобилстват?! А после ако живота на човека не бжде изложен на опастнот, то тогава живота му е тежжк и монотонен. Ето защо това може да уплаши само хора страхливци, хора неразбрали живота който не се срамят да се признаят в себе си че са такива а се обиждат когато им го кажат.

С такива размишления Виктор пжтуваше с трамвай за бюрото за записване. На влизане за в бюрото той мйна покрай една група младежи, между които се водеше незначителен разговор. Виктор долови малко.

А значи ти имаш намерение да се записваш? казваше един от групата, на един по-вжзрастен от него младеж с хлжтнали очи.

— Хубаво нещо е да направиш добро: подхвана младежа с хлжтналите очи. Като извжршиш добро, като помогнеш на некого, тебе ти е леко като че ли с това си си купил место в рая. —

Аз не изпускам случая никога. Но аз искам всичко да си кажа.

При тия души Виктор се спира за да чуе още малко разговора.

Омржзна ми тоя кален свят в който друго нищо няма освен ежби и борби. По много сжображения, едни от които са тези, аз бях решил да престана да сжществувам. Но ето че се яви у мен желание кжм последно добро. И аз реших да се запиша в експедицията та парите след моята смжрт да

ги дадат на некое сиропиталище и по такъв начин ще избегна епитета слабохарактерен ако се самоубия.

Виктор позна още от начало че хлътналия момък бе негов съотечественик. Но тъй като искаше всяка минута по-скоро да се запише, то той не чу какво стана по нататък в групата.

Виктор влезе радостен в бюрото. Но радостта му скоро изчезна сериозното внушително лице на приемателя. Тоя човек го изгледа от горе до долу и после го погледна в очите, като че ли искаше да се увери в неговата решителност и сериозност в работата.

— Дойдох г-не да се запиша в експедицията — каза твърдо Виктор.

— Но момъко размислил ли си добре върху това що говориш? В експедициите се записват хора на които живота е омръзнал, а аз не вярвам ти толкова скоро да си му се наситил.

Пък може би ти не си разбрал добре за нашата експедиция, а аз вервам че който се запише в нея, то той с единия крак е стъпил в гроба.

— Зная г-не, но не знам защо ми изброявате още един път опасностите, след като съм ги прочел един път в обявлението. И си мислите че човек, който се записва в подобри работи, не е обмислил добре относно всичко.

— Не точно така младежо, аз изпжнявам просто длжността си каза строго приемателя.

— А сега мога ли да се надевам че ще бжда приет.

— Ще бждеш приет ако доведеш некой който да те познава, в противен случай приемането ти ще остане висящо.

— Че в тоя град от где да намеря. Аз съм . . .

— Зная, прекжсна го приемателя, по-говора ти лесно може да се заключи че си французин. И си дошел да си изпиташ щастието но както виждаш зле ти помага. Ето аз ще ти дам едйн съвет: слез долу и чакай до като дойде някой желающ да се запише.

Запознай се с него и елате се взаимно удостоверете!

Виктор поблагодари на този бащински съвет и бърже излезе. За голема радост на Виктор, групата не си бе разотшла.

— Извинете господине, подхвана Виктор на френски. С младежо—хитри очи, мога ли да твърдя че сте французин?

— Но ако и аз същото мога да твърдя!

— Да и като се народници аз вервам че ще си помогнем се имах нескромността да чуя малко от вашите разговори унах че и вие ще се записвате в експедицията. Но тъй като

и аз желая да се запиша а ме не приемат изksam другар за из пжт. Ето за това ако немаш нищо против тода отидем да се запишем.

— Много ми е драго че сжотечественици могат да си помагат далеч от родината си.

След като се записаха Виктор и новия му другар Фалин влязоха в бюрото, запознаха се и угидоха да си набавят нужните неща за експедицията.

(следва)

И нивга аз няма да свърша!

Един и пак един — с разбита душа,
Прекарвам си дните кат покорния гроб,
Без пламенни мисли с надежди пусти,
В потока житейски, ненужен — без воля . . .

Когато мене ме посетят възпоминанията, аз неволно протягам ръка към перото и хартията, за да оставя на нея минали спомени и преживявания. В умът ми възкръсват в истинската си пълнота всичко що се е явявало пред мен в истинската си форма.

Аз всецяло се отдавам на тия възпоминания — преживяни в мъчителни и радостни възлнения и спомням си за ония младежки увлечения, горещи спорове — сжчетани мечти и юношески надежди.

Живота на всекиму поднася *ябълката на мъдростта* а годините минават, чувствата се изтъркват, образите гаснат, краските се губят и човек остава да сжществува с *настоящето и бъдещето*.

Лъжливите надежди и убеждения — разбити светли идеали и възгледи-вяра; прелом в младия живота — тая печална статия не иде даром.

Отровата на скептицизма не прониква ли в душата? . .

Възпоминанията само разяждат душевните рани и няма изход от тия печални и мъчителни настроения — няма истински източник за нова вяра и живот.

Ние живеем в компромс с лъжливото в живота, живеем като призраци, задушавайки в себе си ярките образи, отминали натяквания — суетни в живота.

В минути на пълно усамотение, такива мисли-особенно мъчителни на кого да ги изля? Кому бих изповядал своите преживявания? Няма! . . . Няма . . . на кого! . . .

И събират се такива мисли, потискващи душата вливат се в нея, като горещ разтопен метал, който вечно терзае и жари душата.

И няма упорна точка — примирявам се с средата и с разбита душа, аз отпущам ръката си и книгата остава все недописана:

Как в нерадост бездомен живея,
В светът суетен вечно аз сам,
Стремя се към . . . за истина пея,
Светът е към мене тъй сявга ням . . .

И нивга аз няма да свърша онуй що винаги почвам

Ал. Феодоров.

Превел от руски: Жорж

Свадбата на монаха.

(продължение от кн. 3 и 4).

— Да! не може . . . не може.

Бог е милостив и той не би те оставил така в окаяно положение. Вервай. . . вервай ми сжседе Бог е милостив.

— Имаш право Антоний — и нека бжде тъй. Нека никога да не бждем лишени от защитата на Бога.

— Такъв разговор водеха те и не забелязаха, че са се отдалечили доста много от манастира и че времето е напреднало доста много. Когато беха стигнали към края на гората, Антоний се опомни. Брей че много време се е минало откак сме тръгнали. Действително доста много е отвърна Вжлко и му подаде ръка за раздела. Ръкуваха се, като се обещаха един другиму че на другия ден ще се тжрсят на това място когато вече Вжлко бе прекрачил няколко крачки вече, тогава Антоний се сети нещо му извика да чака.

— Щех да забравя сжседе да те помоля утре с себе си да доведеш и Андрей да се видим.

— О! . . . И без да ми кажеше непременно щях да сторя това Антоний.

— И тъй утре тук . . .

— Да тук! и те се разделиха.

— Антоний се върна назад обаче не мина през пътя по-който беше дошел. Добре че и не мина защото нещо лошо щеше да се случи. Когато Антоний и Вжлко вжрвяха, след тях незабелязано крачеше издалеч монахът Иоахан и следеше с голямо внимание разговора що се водеше и всички тяхни движения:

— Това Йоахан правеше от любопитството—но тази негова прищевка би коствала много скъпо, ако Антоний го забележеше, което за щастие не стана тъй щото Антоний се върна доста радостен в манастира, а Йоахан пак проклинаше дяволът, който бил в него и го изкусил . . .

— Вълко като се върна не каза нищо на домашните си. Обедът не бе тъй приятен нему сега и той яде съвсем малко. Него друго го вълнуваше. Той мислеше за срещата му с младия монах. Ана се много безпокоеше, като гледаше мъжът си невесел, според както тя бе направила заключение че малко ядел. На запитването и защо това, Вълко и отговаряше с някоя ласкава дума, като остави в тайна срещата си с Антоний.

Следобедът мина в мълчание. Часовете летеха. Времето се движеше по своят безконецен път . . .

Слънцето зайде и ноща развихри тъмния си плащ. Обви тя земята в непроницаем мрак. Лък повеи разклащаше листата на дървета, които кат че нещо скрито си шептяха помежду.

— Вечерята беше малко по-приятна от обета, след което цялото семейство на Вълко направи една непродължителна разходка из двора, за да се отдаде след туй в обятията на крилатите сънища.

Всички в къщи заспаха с изключение на Вълко който въртеше очите си като некой котарак в тъмнината. Горкият сън го не хващаше. Бегаше сънът от него — неизкаше да му бъде другар през тая нощ. Мислеше Вълко за утрешния ден. За срещата, която бе устроена между Антоний и синът му. Мислите му се въртяха изключително върху тая нова среща и чудеше се като как, той да изненада своя син. Бащата си блъска главата, а синът спили спи. Зер неговият ум не е обгърнат от такива мисли. Бе минало отдавна полунощ когато най-сетне и Вълко заспа. Но сънът не бе спокоен . . .

Говореше той несвързани думи и ето по едно време се надигна да стане но сънът му затвараше клепачите и той се отпусна пак в леглото си . . .

Вълконе спокоен—блбува! . . . Ами що ли прави пак младия монах? Как прекарва ноща?

— Когато след вечерята всякой от монасите се оттегли на сън, Антоний стоеше още. Той не чувствуваше никаква мъжа и неговите очи не се затваряха, както тия на другите монаси.

— Легнал в своето легло Антоний прекарваше през главата си юношеските си години. Виждаше той пред себе си

своите малки другари. Виждаше се като ученик на училищната скамейка—своят бурен живот и всичко. Ето по едно време Антоний размахна широко ръце из въздуха Боже мой! . . .

Та що е това с мен? Да не съм полудел?

— Горкия Антоний пред него се бе мернал образа на баща му.

О! . . . илюзии . . . илюзии

Както оазисите в пустинята мамят жадуващият и уморен пътник—така и аз съм измамен тая нощ . . .

— Чудно нещо! Та това не е ставало никога с мене.

О що ми се е случило, или ще се случи?

Лицето на Антоний бе обляно в сълзи.

— О! чуй ти, владетелю на вселената, теб пращам тия топли молитви, запази ги . . .

— Разпери ти мощната си десница и дари им поне на стари години щастие и живот.

— Отдавна бе минало полунощ.

— Петлите в селището се надпреваряха в своето пение, когато най-сетне младия монах изморен затвори очи. След дългите мъчения най-сетне намери покой в крилатия сън що бегаше толкова време далеч от него с своята нестигаема колесница.

— Втори петли пропяха . . .

Съмваше се вече. Изток побеле. Не след дълго на неbesния кръгзор изплава светлия диск на слънцето което обagri с различни цветове манастирския купол. Рой птичета прехвъркваха от едно място на друго с весело чуруликане.

— Монасите беха вече настанали и както по обикновено му, те се готвеха за утринта си молитва.

— Антоний спеше. От него нямаше никакъв знак на живот, което караше монасите да се споглеждат един другимо зачудени. Защо ли няма още Антоний, се питаха един друг. Ще видим що значи това каза един от тях и се запъти към килията на Антоний. Влиза вътре но що да види: Антоний спи ли спи.

Ставай брате, се чу гласът на монаха над самото ухо на Антоний, който се сепна и скочи отведнаж на крака. Ех! . . . че сам се отспал дявол да го вземе, едва чуто промъра, Антоний, и почна да се готви. След четвърти час, той се яви и заедно с другите се запъти към църквичката. След половина час всичко се свърши и Антоний с туптящо сърце се запъти навътре в гората, за да се яви на местото гдето щеше да бъде търсен. Сега Йохан не последва Антония, въпреки че го видя, когато се запъти нататък.

Той се бе разкаял за по-раншната си постъпка и не искаше вече да се подлага на сатанинското изкушение.

— Антоний вжрвеше полека; като от време на време откъсваше от дърветата по-некой лист, лапваше го и след това го изхвърляше навън из устата си разкъсан на стотина малки парченца.

— Антоний почти стигна на определеното място. Той се спре поогледа се наоколо и седна на зелената морава опжтрена с разнообразни горски цветенца.

Той не стоя дълго в очакване. Из пътя който водеше в гората се зададоха двама пешаци. Това бяха Вжлко и Андрей. Вжлко не бе казал нищо на своя син. Това се заключаваше от разговора що водеха те. Андрей разправяше на баща си за грамадната полза, която принасят-тия дървета, за тяхното употребление, различните видове, които ви-реят и кои къде ще ги намери човек, а Вжлко де слуша-де не. Него не го занимаваше това. Той мислеше само за сре-щата какъв ефект ще произведе. Ето вече само няколко де-сятки крачки ги делят. Вжлко се развжкнува сжрдцето му биеше до пукване вече и кржв лазеше по целото му тяло.

— Нека се спрем и починем Андрей, каза той му ей там при онзи монах.—Ще поговорим с него — може би ще чуем нещо от неговите уста за тия чудновати местности що ни заобикалят.

— Да се спрем татко—немам нищо против—и те се за-пжиха кжм Аптоний, който едва се зджржаше.

— Татко я виж тоя монах колко прилича на Антоний, моят другар от детинство избжбра Андрей, като беше впе-рил поглед в монаха

— Да това сам аз Андрея, извика Антоний и докато Вжлковия син се опомни от изненадата Антоний, го застиска в обятията си.

Пригржщаха се те дълго без дума да могат да продумат, а Вжлко ронеше зад тех сжлзите си.

— Татко! . . . ти плачеш?

— Плача от радост сине мой—а не от скржб! . . . Не можах аз да се зджржа и както виждаш затекоха ми сжлзите.

— Нищо татко! . . . поплачи си, щом тия сжлзи се леят от радост — а не от скржб каза Андрей и се обжрна наново кжм Антоний.

— След два дни Антоний се срещна с целото семейство на Вжлко.

— Лягото вече изтече! . . .

Хората прибраха своите посеви и всякой очакваше зимата.

Гората постоянно бе пълна с хора, които сечеха дърва.

Вълко си беше вече насекал и пренесал дърва за целата зима в доможт си тъй щото не идваше вече в гората и се не срещаше с младия монах.

— Есенните дждове почнаха да ваят и там вече не можеше да се ходи. Гората цела пожълте и почнаха да се стелят златни листа по мократя земя. А дждовете се ваяха и ваяха.

— Птичките отдавна отлетеха!

— Не се чува вече техната песен!

— Всичко наоколо заглъхнало! . . .

— Дърветата стърчат с оголени клони и тук, там прехвържват непрелетни птичета. Те грозно цвърчат и техния полет не е тъй смел тъй горд, зер мина топлото лето и зима иде сега.

— Дните се нижеха един след други.

— Ставаше вече все по студено и по-студено, до като най-сетне зимата пристъпи с ледния си кинжал, като покри голите дървета и земята с бела обвивка.

— Сега тук друго беше! . . .

— Никакво веселие—смех и викове.

— Сал безумната песен на свирепият ветър и нищо друго! . . .

— Околните хълмове с белите си одежди някак надменно—надуто стърчаха и никаква скръб, никаква тъга не помрачаваше тяхното чело.

— Монастиржт и той! . . . И той е безучастен на общата тъга и в тишината, която бива нарушена само от буйния северен ветар, чува се всека сутрин и вечер клепалото как бие, кат че за тържество. Наистина тържество! . . . Сега зимата цари . . .

— Антоний всеки ден стоеше на малката веранда и гледаше замислено към селището. Неговата душа се измъчваше вълнуваше от нещо, което личеше от посърналото му лице.

— Проклинаше Антоний зимата и тъй проклета, като безпомощно си рееше погледа към селището — това селище, което толкова нещастие носеше за него.

— Що за скръб е туй?

Каква е тая скука?

— Ние знаем че Вълко имаше дъщеря—Ангелина, която при срещата в гората, запали огън в сърдцето на Анто-

ний, и той чезнеше за нея, кат сипеше проклятията си върху зимата, която го лишаваше от всичко.

— Той макар и монах, служител на бога, се беше влюбил, в нея—тя го бе пленила.

— Как ли би могло да не стане това?

— Антоний не бе виждал никжде такава хубавица, такава красавица като тая Ангелина и щом я видя, той несъмнено се увлече и каза: „обичам я“.

Но не бе вината само у него — същото нещо мжеше и нея.

Тя постоянно мислеше за него и чакаше кога ще се изнижат дните и да настъпи пак хубав ден, а зимата още много ще трае, защото тя едва беше настъпила.

Вжълко ходеше на работа при един свой познат, още от млади години, който случайно бе хвърлил котва тук.

— Андрей стоеше в кщи и четеше своите обични книги.

Всичко вървеше по своя безконечен път.

— Дните се нижеха един след други и идеше вече края на адските мжки. Минаха вече големите студове и слънцето почна да пръска топлите си лъчи. Снеговете се топяха — от време на време ще поприхвържне малко но това какво е?

— Ето вече наближи пролетта.

— Снегът стопен на буйни потоци се свличаше от околните върхове.

— Птичките взеха да стават по-весели. А това що значи? Иде край на лошата зима.

Почна и Ангелина да става по-жива—Сега усмивка, цареше на нейното лице.

С Антоний ставаше същото. Желал ли би той нещо повече от това? Не! . . .

Минаха се още две мъчителни седмици и вече баирите се раззеленеха. Снеговете до капка се стопиха. Пойните птички се върнаха по своите стари места и почнаха пак с песните си да веселят гората. Голите дървета, които стърчеха през зимата сега се покриха с зелени листа и в гората взе да става пак хубаво както напред.

— Всекой се впусна на работа. Гората се оживи и всичко наоколо зашуме. Монастирското клепало сега кат че поясно блеше.

— Антоний по-цел ден стоеше в своята келия и през малкото прашно прозорче гледаше към кръжстопжтя. Стоеше Антоний—живееше но нищо, нищо го не радваше. С каква веселост той посрещна пролетта — а сега и се не радва.

— Защо ли?

— Никаква вест от нея нема и никой от тех се не вижда. Седнал той, рееше погледа си през прашното стъкло, но все чужди хора вижда—все непознати нему — а времето летеше — летеше.

— Месец мина веч откак настъпила е пролетта, но вест никаква.

Едно утро старецът Гономий след утринната молигва повика Антоний да идат и се разходят нататък в гората. И тръгнаха те. Вървяха Антоний и егумена един до друг и говореха нещо из живота. си.

Напреднах в години казваше Гономий и не вервам много да живея. Виждаш! . . . аз съм изнемошел, а ти си млад, още много млад.

Бях и аз кат тебе, но . . . годините вървят, а човек стареае и иде време, когато затвори очи и се присели на онзи свет. Тогава вече не оставя нищо от него, мине се време и се забравя всичко.

— И аз кат теб Антоний дойдох тук, защото обичах словото Божие и изсках далеч . . . далеч да бъда от всичко — да ида нягде, и ето виждаш дошел съм в тоя манастир, и станал такъв, какъвто и си ти.

(Следва.)

Отзиви и оценки

ЕЛЕГИИ — К. М. СКОПАКОВ.

Тая збирка от стихове, от която лъха оная нежност на младостта — онзи жар на купнееца за светли идеали — душа, ония трепети и вълнения, оная замечателност на влюбения, авторът ни поднася тъкмо на време. Той ни поднася един редак екземпляр от такива преживявания и вълнения, който изпитва всеки младеж. У нас е имало и има хора, които са служили пред олтаря на поезията (*свята*), работили неуморно през цялото свое съществуване тук на земята в ширното и необятно поле на литературата. Ив. Вазов, Яворов, Ботев, П. Славейков, и редица още труженици ратували за истинската родна поезия. Елин Пелин, Н. В. Ракитин, Иван Кирилов и колко още други? . . .

Но казвам нашата литература не е тъй богата, както у другите народи. У нас няма такива великани (*гении*), като Гете, Шилер, Омир, Данте Алигиери, Байрон и прочие. На нас няма кой да завижда, както ние правим това на другите

Всичко онуй, което се яви в своята истинска и сжвжршенна форма разбира се е голям дар за нашата литература. С своите елегии състоящи се от 38 стихотворения, поета ни поднася един свеж букет набран през ранни младини, наджхан напоен с аромата на свежата младост, сжджржащ в себе си всички ония трепети и вжлнения на борческия дух, копнеящ за вжз-вишеното — непостижимото в живота, което докарва поета до разочарование:

Повяхнаха и сетните цветя на младостта,
Повяхнаха дете,
Вжзторгжт отлете.
На нашата хубава любов в живот суров;

Да плачем ний за нея,
Зашото вихара повея,
Отнесе сетната мечта . . .
Пред призрака на вечна самота.

Аз тржпна, леденея!
Да плачем о, дете че всичко отлете,
За нашта хубава любов,
Заровена по снежния покров . . .

В своите плавни стихове К. М. Скопакое е сполучил да подбере и ни даде добре изджржани образи; там бликат плавни рими, а правилните ритми допринасят много. К. М. Скопакова ни представя своите преживявания така сполучливо и картинно, че дори някжде четеца като че преживява онова, което сам авторжт пише:

В миг блажен сред мраковете ледни
Блесна — дойде от далечен свет;
Стетлина разпржсна — вик победни.
Мошно се разнесе за ответ . . .

За ответ на хиляди желания
От очи вжлшебни — две звезди;
В тишина, унесен вжв мечтания,
Ответ чаках с болка вжв гжрди . .

Миг блажен! — угасна кат' сияние
И денжт стана нош,
С страстен трепет в вечното мжлчание
Слушам аз, как некой шепне ош.

Слушам аз слова, прощални, нежни,
Как раздират, кжсат ношний мрак,
На разбита лира струни безнадежни,
И на буря плясак в морски брег.

някакъв непознат и бял дом живее Алирис. Дванадесет малки пажове в бяло ще се приветствуват пред камените стъпала, а вечността ще звъни над нея като песен.

Ний седим на пейката под голите липи. Оснежения парк тъне в мълчание и тишина. Бавно и несигурно долитат от осветената зграда откъснати звуци. Там: в буйно осветената зграда гърми музика: весела и пияна. Бляскави мъже и напудрени дами танцуват като обезумели под верния и непогрешим ритъм на музиката. Уморени се повдигат гърдите на дамите, а мъжете извържат зеници и впиват очи пълни с страст и кръв. Обезумелия танц, безумния танц: дяволско изобретение на похот и плът. Там кипи живота. И в високите стени на салона звънати победни смях на жените. В големите чаши блести червеното вино и пламенно зове към съблазън и грях.

А в парка ний сме сами, съвсем сами. През оснежения клони на дърветата ни гледат студените очи на призраци. Знаем: това са душите на всички низвергнати, на ония, пред които страданието изплита черни венци и изрязва герба на цялата човешка скръб. О, кой ще ни покаже пътя, който извежда вън от тоя безнадежден кръг от призраци и мъртваци? Нашите души са две откъснати звезди — ще полетим ли далече над бездушното пространство от скръб?

Ние с Алирис ще полетим ведно, защото вечността е нашия венчален пръстен. Небето ще раствори своите светли врата за да ни приеме като родни деца. Над нашето легло от рози невидима ръка ще поръси звезди.

Алирис жъне от студ и се притиска до мене. О, Алирис е влюбена в мене. Тя не казва нищо, но нейните очи говорят. Тя скланя глава над рамото ми и нейните златни коси се разпилаят по моята черна дреха. И в изблик на неотразима нежност аз целувам пръстите на ръцете ѝ и тъна в шеметно блаженство. Пред нас зимната нощ издига запалени факли и целия парк се залива в пожар и светлина.

О зимната нощ, зимната нощ: нашето вечно желание към чистота и блян, синята безкрайност и белия сняг, който блести уморено и тъжно. Зимната нощ заключила в своя сребърен пръстен нашите души, нашия безумен и далечен копнеж. Зимната нощ, която чертае пътя ни с бели линии и отразява в своя безумен сън една любов безкрайна като вечността. Самият сън и блян тя носи на своето чело венци от златни съзвездия и снежни цветя и разкрива пред нас в омаяносан полукръг великата тайна на любовта.

В такава зимна нощ се родила Алирис. Голяма светла звезда е възвестила часа на нейното рождение о синя нощ, пълна с златни легенди целуни нашите желания окрили ду-